

Ενότητα:	ισότητα φύλων, έμφυλες ταυτότητες
Σκοπός:	ανάπτυξη αυτογνωσίας και αυτοσυνείδησης σε σχέση με τις ταυτότητες φύλου
Στόχοι:	<p>1) κατανόηση του τρόπου με τον οποίο οι οικογένειες, το σχολείο, οι παρέες και άλλες κοινωνικές ομάδες διαμορφώνουν τους έμφυλους ρόλους</p> <p>2) καθορισμός στοιχείων που καθορίζουν τις έμφυλες ταυτότητες στις σύγχρονες κοινωνίες</p> <p>3) εντοπισμός και περιορισμός στερεότυπων αντιλήψεων και προκατειλημμένων συμπεριφορών στην καθημερινή ζωή</p> <p>4) αντίληψη των σκοπών που εξυπηρετούν οι κυρίαρχες ταυτότητες</p>
Βασικές Έννοιες:	ισότητα φύλων, ίση μεταχείριση, ισότητα ευκαιριών, άμεση/έμμεση διάκριση λόγω φύλου, έμφυλες ταυτότητες, έμφυλοι ρόλοι, βιολογικό φύλο, κοινωνικό φύλο, στερεότυπα, προκαταλήψεις, σεξισμός
Μεθοδολογικές Επιλογές:	διαλογική συζήτηση, βιωματικό παιχνίδι για ενίσχυση δεσμών ομάδας, ομαδικό κινητικό παιχνίδι με διαλογική συζήτηση, δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης και βιωματικής μάθησης
Ζέσταμα – «Γνωρίζω ότι... φαντάζομαι ότι...». 15 λεπτά.	
<p>Προτείνουμε στους μαθητές να επιλέξουν ένα άτομο από την ομάδα και να μας παρουσιάσουν κάτι που γνωρίζουν γι' αυτό και κάτι που φαντάζονται. Το άλλο παιδί ακούει και στο τέλος διορθώνει. Με τη σειρά του το παιδί αυτό επιλέγει κάποιον άλλο κι ακολουθείται η ίδια διαδικασία. Όποιος μαθητής έχει επιλεγεί μια φορά, δεν μπορεί να παρουσιαστεί ξανά από κάποιον άλλο έτσι ώστε όλοι οι μαθητές να έχουν μιλήσει από μια φορά για κάποιον συμμαθητή τους.</p>	
Ζέσταμα – «τι περιμένω,τι προσδοκώ». 20 λεπτά.	
<p>Σε ζευγάρια για πέντε λεπτά οι μαθητές συζητούν καθένας με τη σειρά τι περιμένουν</p>	

από το εργαστήριο που θα ακολουθήσει. Μετά παρουσιάζουν μια περίληψη στην ολομέλεια.

Δραστηριότητα 1 – Το Βιολογικό και το Κοινωνικό φύλο

Πηγή: Comprasito, Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά, δραστηριότητα με τίτλο “Μια φορά κι έναν καιρό...”, σελ. 136

Κριτήρια επιλογής: Μια εισαγωγική δραστηριότητα για τις θεμελιώδεις έννοιες του βιολογικού και του κοινωνικού φύλου. Αναδεικνύονται οι ομοιότητες και διαφορές των δυο φύλων ως προς τον βιολογικό παράγοντα αλλά και ο τρόπος που κατασκευάζονται οι κοινωνικές διαφορές ως προς τους ρόλους των δυο φύλων.

Προσαρμογές: Η αρχική άσκηση απευθύνεται σε μαθητές παιδικής ηλικίας και γίνεται με καταγραφή των διαφορών και των ομοιοτήτων των δυο φύλων σε χαρτιά από κάθε παιδί ξεχωριστά. Εδώ η καταγραφή γίνεται με ελεύθερο συνειρμό προφορικά από τους μαθητές κι ο εμπυχωτής γράφει τις απαντήσεις στον πίνακα.

Θέμα: ισότητα των φύλων / ταυτότητες φύλων

Ηλικιακή ομάδα: 12+

Μέγεθος ομάδας: 8+

Χρόνος: 30 λεπτά

Υλικά: πίνακας και μαρκαδόροι

Περιγραφή δραστηριότητας

Στόχος: Η ανάδειξη των βιολογικών και κοινωνικών ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα στα δυο φύλα και η συζήτηση για το πως διαμορφώνονται.

Εφαρμογή: Χωρίζουμε τον πίνακα σε δυο μέρη με τίτλους «Άνδρας», «Γυναίκα». Ζητάμε από τα παιδιά να πουν όποιες λέξεις σκέφτονται αυθόρμητα και καταγράφουμε τις λέξεις. Αφού μιλήσουν όλοι οι μαθητές, σβήνουμε τις κοινές λέξεις

από τις δυο στήλες και αφήνουμε αυτές που διαφέρουν.

Συζήτηση και αξιολόγηση

Με τα παιδιά συζητάμε:

- ✘ Τι σκέφτεστε για τις ομοιότητες μεταξύ των δυο φύλων;
- ✘ Τι σκέφτεστε για τις διαφορές των δυο φύλων;
- ✘ Από που προέρχονται οι ομοιότητες και οι διαφορές αυτές; Διακρίνετε στερεότυπα σε αυτές;
- ✘ Ποιες οι επιπτώσεις των στερεοτύπων στην ανάπτυξη και συμπεριφορά αγοριών και κοριτσιών;
- ✘ Μας περιορίζουν αυτές οι αντιλήψεις; Σε ποιες περιπτώσεις;

Δραστηριότητα 2 – Συμφωνώ – Διαφωνώ

Πηγή: Compasito, Εγχειρίδιο εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα για παιδιά, δραστηριότητα με τίτλο "Τα αγόρια δεν κλαίνε!", σελ. 93

Κριτήρια επιλογής: Η δραστηριότητα αυτή ενδείκνυται στην επεξεργασία της συγκεκριμένης θεματικής ενότητας γιατί προκαλεί την ανταλλαγή απόψεων στην ομάδα γύρω από ζητήματα που αφορούν τους ρόλους που μπορεί να αναλαμβάνουν τα φύλα. Με το συντονισμό του εκπαιδευτικού της τάξης ή του εκπαιδευτή, αμφισβητούνται οι στερεότυπες αντιλήψεις στη βάση του φύλου και οι μαθητές ενθαρρύνονται να σκεφτούν το ζήτημα πολύπλευρα, να ανταλλάξουν σκέψεις και να επιχειρηματολογήσουν για τις θέσεις τους.

Προσαρμογές: Στην πρωτότυπη δραστηριότητα οι συμμετέχοντες χωρίζονται σε ομάδες και με βάση μία πρόταση που τους δίνεται προετοιμάζουν ένα θεατρικό. Εδώ, για να συζητηθούν περισσότερες από μία προτάσεις/θέσεις, επιλέγεται η συζήτηση να προκύψει όχι μέσα από θεατρικό. Ο συντονιστής διαβάσει τις προτάσεις και οι μαθητές στέκονται στη γωνία "συμφωνώ" ή "διαφωνώ" πριν τη συζήτηση.

Θέμα:	ισότητα των φύλων / ταυτότητες φύλων
Ηλικιακή ομάδα:	12+
Μέγεθος ομάδας:	8+
Χρόνος:	40 λεπτά
Υλικά:	χρωματιστή κολλητική ταινία για το δάπεδο
Περιγραφή δραστηριότητας	
Στόχος:	
Εφαρμογή: Χωρίζουμε την αίθουσα στις γωνίες "συμφωνώ" και "διαφωνώ". Διαβάζουμε μία σειρά προτάσεων και ζητάμε από τα παιδιά να σταθούν στη μία ή στην άλλη γωνιά του χώρου ανάλογα με το αν συμφωνούν ή διαφωνούν με την πρόταση που διαβάζουμε. Μετά από κάθε πρόταση οι μαθητές εκφράζουν την άποψή τους και ανταλλάσσουν απόψεις σχετικά με την πρόταση που διαβάστηκε. Αφού η συζήτηση μεταξύ τους φτάσει στο τέλος, τα παιδιά μπορούν να αλλάξουν γωνία σε περίπτωση που μέσα από τη συζήτηση άλλαξαν γνώμη για το θέμα που συζητήθηκε.	
Συζήτηση και αξιολόγηση	
Μετά τη δραστηριότητα συζητάμε:	
<ul style="list-style-type: none"> ✘ Ποιο ήταν το κοινό χαρακτηριστικό στις προτάσεις που διαβάστηκαν; ✘ Τα αγόρια και τα κορίτσια έχουν περισσότερες ομοιότητες ή διαφορές; ✘ Υπάρχουν άλλες προσδοκίες για τα αγόρια και άλλες για τα κορίτσια; ✘ Μας περιορίζουν αυτές οι αντιλήψεις; Σε ποιες περιπτώσεις; ✘ Από πού προέρχεται η άποψη που έχουμε για τα αγόρια και για τα κορίτσια; ✘ Μπορούμε να αλλάξουμε τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές μας; ✘ Γιατί σκεφτόμαστε διαφορετικά για τα κορίτσια και διαφορετικά για τα αγόρια; Έτυχε ποτέ να θέλουμε να κάνουμε κάτι που θεωρείται "αγορίστικο" ή "κοριτσίστικο"; Τι συνέβη; 	

Προτάσεις για συζήτηση (ενδεικτικά)

- ✘ Τα κορίτσια πρέπει να επιστρέφουν νωρίς στο σπίτι
- ✘ Οι άντρες δεν κλαίνε
- ✘ Μια γυναίκα δεν μπορεί να είναι καλός εργοδότης
- ✘ Μόνο οι άντρες μπορούν να παίζουν ποδόσφαιρο
- ✘ Είναι καλύτερο να είσαι άντρας παρά γυναίκα
- ✘ Ένα κορίτσι δεν μπορεί να κάνει ποτέ την πρώτη κίνηση για να προσεγγίσει ένα αγόρι
- ✘ Το κάπνισμα φαίνεται πιο ωραίο σε ένα νεαρό αγόρι από ότι σε ένα νεαρό κορίτσι
- ✘ Οι άντρες είναι πιο δυνατοί από τις γυναίκες
- ✘ Οι γυναίκες είναι πιο έξυπνες από τους άντρες
- ✘ Οι γυναίκες κερδίζουν αυτό που θέλουν γιατί είναι πονηρές
- ✘ Οι άντρες είναι πιο τεμπέληδες από τις γυναίκες
- ✘ Οι γυναίκες πρέπει να δίνουν προτεραιότητα στην οικογένεια και όχι στην εκπαίδευση και την εργασία τους

Δραστηριότητα 3 - Συνειδητοποιώντας την προέλευση των αξιών

Πηγή: «Μ' αγαπά... δε μ' αγαπά...» Διαφυλικές σχέσεις - σεξουαλική αγωγή, δραστηριότητα με τίτλο " Συνειδητοποιώντας την προέλευση των αξιών...", σελ. 22.

Κριτήρια Επιλογής: Η δραστηριότητα βοηθά τα παιδιά εφηβικής ηλικίας να συνειδητοποιήσουν τα συστήματα μιας κοινωνίας που προσδιορίζουν τις αξίες και επηρεάζουν τη στάση και άποψη κάθε ατόμου για τα σημαντικά θέματα της ζωής του. Τα παιδιά δέχονται πληθώρα μηνυμάτων που κατηγοριοποιούνται ως «πρέπει-δεν πρέπει», «επιτρέπεται-δεν επιτρέπεται», «είναι καλό- είναι κακό». Τα μηνύματα αυτά είναι συχνά ασαφή και αντιφατικά με αποτέλεσμα οι νέοι να βιώνουν έντονες εσωτερικές συγκρούσεις.

Προσαρμογή: η αρχική δραστηριότητα αναφέρεται στα μηνύματα και τις αξίες που δημιουργούνται από την κοινωνία γύρω από την σεξουαλικότητα και τον έρωτα. Εδώ χρησιμοποιείται ως ένα εργαλείο για την διερεύνηση των ευρύτερων μηνυμάτων κι

αξιών που στέλνουν οι βασικοί κοινωνικοί θεσμοί στην δημιουργία των έμφυλων ταυτοτήτων.

Θέμα: Έμφυλες ταυτότητες

Ηλικιακή ομάδα: 12+

Μέγεθος ομάδας: 8+

Χρόνος: 80 λεπτά

Υλικά: χαρτόνια, πίνακας και μαρκαδόροι

Περιγραφή δραστηριότητας

Στόχος: αναγνώριση της προέλευσης των προσωπικών αξιών, στάσεων και πεποιθήσεων σχετικά με τις ταυτότητες φύλων και επαναπροσδιορισμός τους από του μαθητές.

Εφαρμογή: χωρίζουμε την τάξη σε τέσσερις ομάδες. Δίνουμε σε κάθε ομάδα ένα χαρτόνι και μερικούς μαρκαδόρους. Κάθε ομάδα κάνει μια λίστα με τα μηνύματα και τις αξίες που λαμβάνει από κάθε μια από τις παρακάτω πηγές σε σχέση με τους ρόλους των φύλων.

Ομάδα 1: θρησκεία, Ομάδα 2: ΜΜΕ, Ομάδα 3: Φίλοι, Ομάδα 4: Οικογένεια.

Κάθε ομάδα καλείται να παρουσιάσει τη λίστα της και ακολουθεί συζήτηση με όλους τους συμμετέχοντες. Στερεώνουμε τα φύλα στον τοίχο ώστε όλοι να μπορούν να βλέπουν τις λίστες. Ζητάμε από τους μαθητές να συγκρίνουν την προσωπική τους λίστα αξιών με τα όσα ανέφερε κάθε ομάδα. Μπορούν να προσθέσουν και αξίες ή μηνύματα που δεν αναφέρθηκαν. Οι μαθητές θα πρέπει να αναγνωρίσουν ποιες από τις αξίες που αναφέρθηκαν τους εκπροσωπούν και ποιες όχι.

Συζήτηση και αξιολόγηση

Μετά τη δραστηριότητα συζητάμε:

- ✘ Πως μας φάνηκε η διαδικασία;
- ✘ Πώς μας φαίνονται οι αξίες που εκφράστηκαν από τις διάφορες ομάδες;
- ✘ Από πού προέρχονται οι αξίες και τα μηνύματα για τα φύλα και τους ρόλους

τους και πως καθορίζονται ;

- ✘ Ποιες οι επιπτώσεις των δεδομένων αξιών στα δυο φύλα και στις μεταξύ τους σχέσεις;
- ✘ Ποιες οι επιπτώσεις σε κάθε άτομο προσωπικά όταν οι αξίες του για το φύλο του διαφέρουν από τις κυρίαρχες;
- ✘ Μπορούμε να αλλάξουμε τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές μας σχετικά;

Δραστηριότητα 4 – Ήρωες και ηρωίδες

Πηγή: «Ήρωίδες και ήρωες», Compass, Πυξίδα, σελ. 112.

Κριτήρια Επιλογής: Η δραστηριότητα περιλαμβάνει ατομική και ομαδική δουλειά σε ολομέλεια, ανταλλαγή ιδεών και συζήτηση για ήρωες και ηρωίδες ως σύμβολα κοινωνικοποίησης και κουλτούρας και για στερεοτυπικές εικόνες τους. Είναι μια ευκαιρία για σκέψη και ευαισθητοποίηση πάνω στην αξιοπρέπεια και το δικαίωμα στην ελευθερία χωρίς φυλετικές διακρίσεις.

Προσαρμογή: Η αρχική δραστηριότητα ζητά την αναφορά αποκλειστικά σε υπαρκτούς εθνικούς ήρωες και ηρωίδες. Εδώ διευρύνουμε τις επιλογές ώστε να συζητηθεί η σημασία και επίδραση της διαμόρφωσης προτύπων όχι μόνο από την ιστορία αλλά και από τον πολιτισμό και κουλτούρα των μαθητών στη σημερινή εποχή. Αυτή η δυνατότητα επιλογών μπορεί να οδηγήσει και σε μια άτυπη αποτύπωση της προέλευσης των κυρίαρχων προτύπων σήμερα για τα αγόρια και τα κορίτσια.

Θέμα: Ισότητα των φύλων

Ηλικιακή ομάδα: 12+

Μέγεθος ομάδας: 6+

Χρόνος:	80 λεπτά
Υλικά:	χαρτιά και στυλό κόκκινα και μπλε
Περιγραφή δραστηριότητας	
<p>Στόχος: Ανάλυση της σημασίας των ηρώων και των ηρωίδων ως πρότυπα και του ρόλου των στερεοτύπων των φύλων στην ιστορία, την κουλτούρα και την καθημερινή ζωή.</p> <p>Εφαρμογή:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ζητάμε από τα παιδιά να σκεφτούν ποιους ήρωες ή ηρωίδες που θαυμάζουν. Μπορεί να προέρχονται είτε από την ιστορία (εθνικός ήρωας/ εθνική ηρωίδα, εν ζωή ή όχι) είτε από τον χώρο του πολιτισμού (ήρωας υπαρκτός/ ήρωας ταινιών, κόμικς κλπ). • Μοιράζουμε τα χαρτιά και τα στυλό και ζητάμε να χωρίσουν το χαρτί σε δυο στήλες. Στην πρώτη στήλη να γράψουν με το κόκκινο στυλό τρία ονόματα γυναικών ηρωίδων που τους έρχονται στο μυαλό, και μια σύντομη περιγραφή για το τι έχουν κάνει. Μετά την περιγραφή γράφουν χαρακτηριστικά προσωπικότητας που φαντάζονται πως έχουν οι ηρωίδες. Επαναλαμβάνουμε το ίδιο για τρεις άντρες ήρωες με μπλε στυλό. • Μετά χωρίζουμε τα παιδιά σε ομάδες και ζητάμε να συζητήσουν για τις επιλογές τους. • Στην ολομέλεια γράφουμε όλα τα ονόματα των ηρωίδων και των ηρώων σε δυο ξεχωριστές στήλες με κόκκινο και μπλε στυλό αντίστοιχα. • Συζητάμε για τα χαρακτηριστικά στις λίστες, πως αυτά διαμορφώνουν πρότυπα και σε ποιο βαθμό στερεότυπα φύλου. 	
Συζήτηση και αξιολόγηση	
<p>Μετά τη δραστηριότητα συζητάμε:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✘ Τι είδους άνθρωποι είναι οι ήρωες και οι ηρωίδες; Τι κάνουν (π.χ. Αγώνίζονται; Γράφουν ποιήματα); Πως οι συμμετέχοντες/ ουσες έμαθαν γι' αυτούς? ✘ Ποιες είναι οι διαφορές και οι ομοιότητες στις δυο στήλες με τα χαρακτηριστικά; 	

- ✘ Ποιες αξίες συμβολίζουν οι ηρωίδες και οι ήρωες; Είναι ίδιες και για τις δυο λίστες ή διαφορετικές;
- ✘ Βλέπετε στερεότυπα και συγκεκριμένες απαιτήσεις για άντρες και γυναίκες;
- ✘ Νιώθετε περιορισμό από τα στερεότυπα που σχετίζονται με το φύλο; Πότε μπορούν να γίνουν εμπόδιο σε επιλογές μας στο σπίτι, στο σχολείο, στην εργασία;
- ✘ Μπορούμε να αλλάξουμε τις αντιλήψεις και τις συμπεριφορές μας σχετικά;

Κλείσιμο- συλλογική αυτόματη γραφή. 15 λεπτά.

Σε ένα μεγάλο χαρτί που περνάει από χέρι σε χέρι ζητάμε από τους μαθητές να γράψουν με μια φράση τι κρατάνε από το εργαστήριο. Φροντίζουμε ώστε κάθε μαθητής να μην μπορεί να δει τι έγραψαν οι προηγούμενοι στο χαρτί. Στο τέλος διαβάζουμε όλο το κείμενο.